

LGBT SHIRT QIA+

LGBT SHIRTQIA+

VIJFTIG JAAR QUEERGESCHIEDENIS OP T-SHIRTS

LGBTshirtQIA+ toont een omvangrijke greep uit de T-shirtcollectie van IHLIA LGBTI Heritage. Vijf topstukken worden uitgelicht – ieder uit verschillende periodes, gebieden en (sub)culturele achtergronden – en voorzien van context in de vorm van interviews, essays, beelden en gedichten. Fotograaf Ari Versluis plaatst deze verhalen in het heden, zo wordt de geschiedenis gedragen door lhbtiq+ers van nu.

Alle shirts zeggen iets over en zijn onderdeel van belangrijke momenten uit de lhbtiq+-historie. LGBTshirtQIA+ nodigt uit om met een open blik te kijken naar, te fantaseren over, en in te zoomen op de diverse belangrijke verhalen die alle 327 T-shirts in de IHLIA-collectie met zich meedragen.

De foto's, shirts en verdiepende perspectieven zijn een schets van een moment, tijd, beweging, gemeenschap, individu of plek uit de lhbtiq+-geschiedenis. Met deze tentoonstelling pogen we niet om een compleet overzicht van deze geschiedenis te bieden, maar geven we wel een beknopte impressie van vijftig jaar queercultuur in ontwikkeling.

Ari Versluis is een internationaal gerenommeerd fotograaf wiens werk zich bevindt op de grens van kunst, mode en culturele antropologie. De basis van zijn oeuvre is het herdefiniëren van realness in de context van sociale identiteit en mode. Zij het door middel van werk in opdracht, binnen het kader van 'Exactitudes', of in de vorm van geënceneerde documentairefotografie, het onderwerp van zijn onderzoek is te allen tijde de cultuur die wij allen creëren om onszelf te definiëren.

LGBT SHIRTQIA+

LGBTshirtQIA+, IHLIA LGBTI Heritage, Amsterdam, July 2020.

Fotografie: Ari Versluis
Fotografie assistent: Fabian Kasper
Styling en casting: Leendert Sonneveld
Styling assistent: Annemarijn Buisink
Haar en make-up: Carlos Saldel
Modellen: Zoë Eleni Bab, Isjed Hussain, Robin Ramos, Raoni Muzho Saleh, Jayden Stark

Schrijvers: Babeth Fonchie, Jim van Geel, Wigbertson Julian Isenia, Léon Kruijswijk, Lex van Rens, Leendert Sonneveld
Eindredactie: Gemma Fremeckers, Michel Otten
Curators: Jim van Geel, Leendert Sonneveld
Productie tentoonstelling: Fleur Jacobs

Opbouw tentoonstelling en installateur: Loze Interieur
Grafisch ontwerp: Studio Tyrone Winter
Met dank aan: The ArkQuives, Gon Buurman, Cornie van Gils, Gron Fury, Ton Hoogenwerf, Stichting Vrienden van IHLIA.

IHLIA heeft in redelijkheid getracht alle maatregelen te treffen om geen inbreuk te doen op het auteurs- of beeldrecht van individuele fotografen, bedrijven of instellingen en bestaande rechten te respecteren.

Als IHLIA abusievelijk het auteursrecht of andere rechten heeft geschonden wordt verzocht ons daarvoor per brief of e-mail (info@ihlia.nl) te informeren, zodat we deze fout kunnen corrigeren.

STRANGE FRUIT

DOOR WIGBERTSON JULIAN ISENIA

Dit shirt is gemaakt door Strange Fruit, een zelforganisatie uit Amsterdam die tussen 1989 en 2003 actief was. De groep die voornamelijk bestond uit Antilliaanse, Arabische en Surinaamse lhbtiq+-jongeren was eerst een vriendengroep. Vervolgens heeft de groep zich uitgebreid en georganiseerd als een werkgroep binnen het COC Amsterdam. Strange Fruit had een horizontale aanpak zonder bestuur en organiseerde een breed scala aan activiteiten. Het bood een alternatief voor de overwegend witte Nederlandse lhbtiq+-scene aan personen met een biculturele of een migratieachtergrond. Strange Fruit organiseerde maandelijkse ontmoetingsavonden, bood een cultureel podium, had een maandelijks radioprogramma 'Global Perspective', gaf onder andere buikdanslessen en deed aan hiv- en aidspreventie. De activiteiten vonden eerst plaats in het Amsterdamse COC-gebouw, tot Strange Fruit een eigen werk- en ontmoetingsruimte betrok in Frankrijk in 1997.

Spanningen tussen het COC en Strange Fruit leidden ertoe dat de groep zich in 1997 losmaakte van het COC. De groep vond dat het COC zich nadrukkelijker moest uitspreken tegen het onverdraagzame klimaat van racisme in Nederland en zijn nek moest uitsteken voor het asielrecht van vluchtelingen die vervolgd werden op grond van homoseksualiteit in hun geboorteland. In 2003 verloor de organisatie haar gemeentelijke subsidie. Uit Strange Fruit ontstond in 1994 Secret Garden voor lhbtiq+-moslimjongeren en in 1995 Ipoth (Independent Platform of Turkish Homosexuals) voor Turkse en Koerdische lhbtiq+ers.

In dit interview praat Wigbertson Julian Isenia met Anne Krul, beeldend kunstenaar, schrijver, dichter en activist die actief was bij Strange Fruit, en Isjed Hussain, directrice en medeoprichter van Stichting Prisma Groep over activisme toen en nu. In 2020 ontving Anne Krul de Bob Angelo Penning, voor haar bijzondere nationale en internationale bijdrage aan de emancipatie van lhbtiq+-personen. In 2020 ontving Stichting Prisma Groep de Local Diversity Award van Winc, voor hun inzet voor de zichtbaarheid en acceptatie van lhbtiq+-personen. Dit interview is voor deze publicatie bewerkt en ingekort. Delen van het interview met Anne Krul verschenen eerder in het Tijdschrift voor Genderstudies.

Kunnen jullie je allebei voorstellen?

Anne: Ik ben Anne Krul, Afro-Europese beeldend kunstenaar, schrijver, anagrammist, en activist die onder meer actief was bij ILIS (International Lesbian Information Service), ZAMI, een zelf organiserend initiatief voor en door zwarte, migranten- en vluchtelingen vrouwen en Strange Fruit. In Strange Fruit, een zelforganisatie voor homo-, lesbische, biseksuele en transgender jongeren met verschillende culturele achtergronden, heb ik jarenlang diverse activiteiten georganiseerd, waaronder alleen voor vrouwen bestemde bijeenkomsten.

Isjed: Ik ben Isjed Hussain. Ik ben een Nederlands-Pakistaanse moslim transgender vrouw. In het verleden ben ik betrokken geweest bij verschillende organisaties die zich bezighielden met lhbtiq+-kwesties en mensen van kleur. Ik ben in 2010 begonnen bij de Schorerstichting voor het project Veilige Haven Amsterdam en dat was mijn droombaan. Ik ben momenteel directrice van Stichting Prisma Groep en maatschappelijk werker. Nu ben ik al meer dan tien jaar bezig om mijn passie uit te oefenen en dat heeft mij alles gegeven.

Kun je me iets vertellen over respectievelijk Strange Fruit en Stichting Prisma Groep?

Anne: Strange Fruit, in het kort: een plek voor ontmoeting, zelfhulp, podium voor expressie, ruimte voor peer-educatie voor en door biculturele lhbtiq+- en migranten. Hierbij is netwerken, het actief onderhouden van contacten voor Strange Fruit belangrijk geweest, niet alleen om adequate hulp te vinden voor uiteenlopende behoeften (safe houses, advocaten, gezondheidswerkers), maar ook om ons bestaan en onze belangen in onze etnische gemeenschappen, de Nederlandse lhbtiq+-organisaties en internationale initiatieven bekend te maken. De samenwerking met lhbtiq+ers in Duitsland en in het Verenigd Koninkrijk bracht bewustzijn over gemeenschappelijke ervaringen en (overlevings)strategieën, maar ook over diversiteit en de noodzaak om zich meer inclusief te organiseren. Vanaf die jaren tachtig van de vorige eeuw bezochten of verhuisden zwarte lhbtiq+-schrijvers, -kunstenaars en -voorlichters naar Nederland door contacten die ze onderhielden met Sister Outsider, Zami en Strange Fruit. Empowerment en viering door middel van cultuur en kunst is altijd van vitaal belang geweest. Daarnaast hielden we vertoningen van onafhankelijk geproduceerde zwarte lhbtiq+-video's, rondtafelgesprekken, workshops, diners en open podia en hadden we een radioprogramma.

Isjed: De Prisma Groep werd opgericht in 2017. Bij de Prisma Groep doen we nu verschillende projecten. We hebben twee empowermentgroepen in Amsterdam en in Utrecht. Het zijn driewekelijkse bijeenkomsten in elke stad en in totaal zijn het er 36 per jaar. Het wordt altijd georganiseerd met gastsprekers en inhoudelijke thema's die betrekking hebben op het leven van biculturele lhbtiq+-personen en aspecten die met ons leven te maken hebben. De gastsprekers zijn ook mensen uit deze doelgroep. We doen ook het buddyproject waarin we biculturele lhbtiq+- (ex-)vluchtelingen met elkaar verbinden om hen te helpen, maar ook om sociale contacten te bewerkstelligen. Ook bieden we psychosociale ondersteuning, waarbij we een-op-een-gesprekken voeren met de doelgroep. Dit zijn vooral hulpverleningsgesprekken. Tot slot zijn we gestart met de Intersectorale Gender and Sexuality Alliance, waarin diversiteit op verschillende terreinen aan de orde komt.

Hoe stellen jullie het programma op?

Anne: Voor Strange Fruit en ZAMI nam ik deel aan acties van het COC. Ik was dus vaak de enige zwarte persoon. Na een tijdje voelde ik me ook echt uitgeput, want als ik racisme of discriminatie aan de orde wil stellen, lijkt het mensen niet aan te spreken omdat veel mensen denken dat racisme alleen een kwestie was voor mensen van kleur. Desondanks vond ik heel aardige kamers in verschillende projecten met het COC en soms tegen het COC. Samen met ILIS hielden wij ons bezig met verdieping rond vrouwenbelangen, zaken zoals reproductieve gezondheid, je eigen gezondheid, je eigen seksuele gezondheid, maar ook onderwerpen als je 'burgerschap' en migratie of verzet tegen apartheid, racisme en homofobie. En besef: het Nederlandse systeem maakte - toen al - administratieve categorieën van etnische minderheden, of van mensen die wel of niet uit Schengenlanden komen, of je een verblijfsvergunning hebt of niet. Dus we richtten ons onder andere op het feit dat vrouwen van kleur veel gemeenschappelijke problemen hadden, maar ook verschillen. We probeerden te leren om dat te herkennen en te respecteren. Maar het ging ook om actieve solidariteit tussen verschillende vrouwen.

Isjed: Wij zijn zelf de doelgroep die voor de doelgroep werkt. Daarom denk ik dat we sensitiever zijn. We proberen diversiteit te vinden in de sprekers die we benaderen, maar ook in de bestuursleden en projectleiders die we hebben. We doen niet aan diversiteit zoals veel bedrijven en organisaties dat doen, omdat het nu 'in' is, maar omdat we zelf één van de meest diverse doelgroepen in de samenleving zijn. Het spreekt dus voor zich, maar je moet ook kritisch kijken naar andere aspecten. Zo hebben we steeds meer vluchtelingen in onze doelgroep en houden we

ook rekening met hen. Dit doen we bijvoorbeeld door mensen met een vluchtelingenachtergrond als gastspreker in te zetten. Elke empowermentbijeenkomst is anders. Soms hebben we meer dan veertig mensen. Omdat er mensen zijn die verschillende talen spreken, vertalen één of soms meerdere mensen voor anderen. Het programma wordt samengesteld op basis van de behoeften van de doelgroep, maar ook op basis van de ideeën en behoeften van de vrijwilligers en projectleiders. Meestal zijn de mensen uit de doelgroep onze gastsprekers, want achter alles wat wij doen zitten goede intenties.

Isjed, ben je bekend met Strange Fruit? Welke verbanden kan je leggen met het activisme van toen?

Isjed: Ja, ik ken Strange Fruit omdat ik al tien jaar in het veld actief ben. Ze zijn onze voorouders en we staan op hun schouders. Ik heb veel respect voor hen. Inmiddels is er veel veranderd. Er is bijvoorbeeld onderzoek gedaan naar geïnternaliseerd racisme, racisme en homofobie. Nu kun je dus woorden geven aan bepaalde ervaringen. Daarnaast zijn er nu veel meer biculturele lhbtiq+-groepen en individuen uit de kast en op de voorgrond. Echter, je ziet ook dat de procedures rond vluchtelingen ingewikkelder zijn geworden. Het duurt nu veel langer. Aan de andere kant was een van de aspecten waar Strange Fruit mee te maken had de hiv/aids-crisis van de jaren '80 en '90. Je ziet dat rondom hiv/aids nog steeds een stigma hangt. We hebben dus nog steeds vergelijkbare situaties waarin mensen zelfmoord proberen te plegen. Sommigen zijn wij op deze manier kwijtgeraakt. Ook nemen mensen hun medicatie niet goed in omdat er nog steeds zoveel stigma op zit.

Anne, wat is jouw wens voor de activisten van nu?
Anne: Fotograaf Ajamu X zegt: "Wij zijn degenen die onze verhalen in al hun complexiteit en nuances moeten vertellen en niet moeten wachten tot instellingen - zwart, queer of anders - dat werk voor ons doen." Onlangs hebben Ajamu en ik opnieuw contact met elkaar gezocht. Deze ervaring geeft me een nieuw duwtje in de rug: meer aandacht voor het creëren en claimen van alternatieve veilige ruimtes voor queer mensen van kleur, elkaar uitnodigen om verhalen te vertellen, genieten van artistieke en culturele producties, inclusief radioprogramma's, om verhalen te verbinden met de geneugten en worstelingen van vandaag de dag. Zo kunnen we levende archieven creëren.

Anne Krul gefotografeerd door Gon Buurman, 1987. Collectie IHLIA LGBTI Heritage.

Wigbertson Julian Isenia is promovendus aan de Universiteit van Amsterdam. Hij was co-redacteur van het speciale themanummer 'Sexual politics between the Netherlands and the Caribbean: imperial entanglements and archival desires' (Tijdschrift voor Genderstudies, 2019). Zijn recente artikel 'Looking for Kambrada: Sexuality and social anxieties in the Dutch colonial archive, 1882-1923' kreeg een eervolle vermelding van de Gregory Sprague Prize.

Isjed Hussain zet haar meervoudige identiteiten en talenten al meer dan 10 jaar in om biculturele en/of islamitische lhbtiq+ te helpen als sociaal werker, projectleider en directeur van Stichting Prisma Groep. De Pakistaans-Nederlandse transgender queer moslima richtte in 2017 Stichting Prisma Groep op met zeven andere biculturele lhbtiq+. Inmiddels ondersteunt zij samen met vele vrijwilligers, projectleiders en bestuursleden biculturele en/of islamitische lhbtiq+-personen met onder meer empowermentbijeenkomsten, psychosociale gesprekken, voorlichtingen, een maatjesproject en meer om deze gemeenschappen te steunen. www.stichtingprismagroep.com

Anne Krul is beeldend kunstenaar, dichter en activiste. Ze was jaren lang actief binnen ZAMI, een organisatie voor zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwen, met als doel het bewustzijn en de identiteit van zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwen in Nederland te versterken. Ook was Krul lid van Strange Fruit the Real, een organisatie voor homo's, lesbiennes, biseksuelen en transjongeren met verschillende culturele achtergronden. In 2020 ontving ze de De Bob Angelo Penning voor 40 jaar baanbrekende inzet voor lhbti-mensen van kleur.

1. Colpani, Giannaria, Wigbertson Julian Isenia, and Naomie Pieter. 'Archiving queer of colour politics in the Netherlands.' Tijdschrift voor Genderstudies 22.2 (2019): 163-182.

Beeld: Button van Strange Fruit, datering onbekend. Collectie IHLIA LGBTI Heritage.